

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้เป็นสตรีที่มีผมขาวในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวน 36 ราย มี 1 รายที่ทำสีผมด้วยเทียนกิ่งไป 4 ครั้ง แล้วไปทำสีผมด้วยสารเคมีโดยให้เหตุผลว่าตนเองลืมการเป็นกลุ่มตัวอย่างของโครงการวิจัยเรื่องนี้ จึงต้องหยุดทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง และตัดออกจากการวิเคราะห์ข้อมูลบางส่วน ดังนั้น การให้บริการทำสีผมด้วยเทียนกิ่งแก่กลุ่มตัวอย่างคนละ 8 ครั้งในการศึกษาครั้งนี้เกิดขึ้นรวม 284 ครั้ง ผลการวิจัยจะนำเสนอเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อขั้นตอนในการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผมก่อนและหลังทำสีผม

ตอนที่ 4 สีผมและสภาพเส้นผมภายหลังการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง

ตอนที่ 5 อาการผิดปกติของสตรีผมขาวภายหลังการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง

ตอนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคในการทำสีผมด้วยเทียนกิ่งและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 7 ประสิทธิภาพในการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยอายุ ระดับการศึกษา และประวัติการทำสีผม พฤติกรรมการสระผม ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n=36)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (อายุเฉลี่ย = 48.56 ปี S.D. = 7.14 ต่ำสุด = 30 ปี สูงสุด = 63 ปี)		
30 – 40 ปี	5	14.0
41 – 50 ปี	16	44.4
มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป	15	41.6
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	9	25.0
ปริญญาตรี	20	55.6
สูงกว่าปริญญาตรี	7	19.4
อาชีพ		
รับราชการ	10	27.8
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	8	22.2
รับจ้าง	7	19.4
พนักงานห้างสรรพสินค้า/ บริษัท	6	16.7
อื่นๆ เช่น แม่บ้าน เป็นต้น	5	13.9
อายุที่เริ่มมีผมขาวตั้งแต่อายุ (ปี)		
20-30	4	11.2
31-50	21	58.4
50 ขึ้นไป	11	30.7
การทำสีผมก่อนทำสีผมครั้งนี้		
ไม่เคย	9	13.9
เคย	27	75.1
อายุที่เริ่มทำสีผม		
20-30 ปี	3	11.1
31-40 ปี	10	37.1
41-50 ปี	8	29.6
50 ปี ขึ้นไป	6	22.2

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ทำสีผมก่อนทำสีครั้งนี้		
1-5 ปี	18	74.9
6-10 ปี	6	16.7
มากกว่า 10 ปี	3	8.4
ความถี่ในการสระผมก่อนทำสี		
สระผมทุกวัน	27	75.0
สระผมวันเว้นวัน	9	25.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 48.56 ปี อายุต่ำสุด 30 ปี สูงสุด 63 ปี เกือบครึ่งหนึ่งมีอายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 44.4) ส่วนน้อยที่อายุระหว่าง 30-40 ปี (ร้อยละ 14) ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 55.6) ส่วนน้อยที่จบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 19.4) มีอาชีพรับราชการมากที่สุด (ร้อยละ 27.8) ส่วนน้อยที่เป็นแม่บ้าน (ร้อยละ 13.9) กลุ่มตัวอย่างเริ่มมีผมขาวตั้งแต่อายุ 31-50 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 58.4) รองลงมาคือ อายุ 50 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 30.7) ส่วนใหญ่เคยทำสีผมมาก่อนทำสีผมในครั้งนี้ (ร้อยละ 75.1) และเริ่มทำสีผมเมื่ออายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 37.1) มากที่สุด รองลงมาเริ่มทำเมื่ออายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 29.6) กลุ่มที่เคยทำสีผมมาก่อนนั้นทำสีผมมานาน 1-5 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 74.9) ส่วนน้อยทำสีผมมานานมากกว่า 10 ปี (ร้อยละ 8.4) ก่อนทำสีผมในครั้งนี้ ส่วนใหญ่สระผมทุกวัน (ร้อยละ 75) ที่เหลือสระผมวันเว้นวัน

1.2 แรงจูงใจของสตรีผมขาวที่ต้องการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสตรีที่มีผมขาวส่วนหนึ่งเคยทำสีผมด้วยสารเคมีมาก่อน โดยการใช้สารเคมีในการทำสีผมมีข้อดี 4 ประการ ได้แก่ หาซื้อได้ง่าย เลือกลีได้ตามต้องการ สีสิดผมดีและไม่เสียเวลา ส่วนสาเหตุที่ไม่อยากใช้ยาย้อมผมที่เป็นสารเคมีเพราะทำให้ผมแห้ง ผมร่วงจนทำให้ผมบาง คันหนังศีรษะ แพ้ยาย้อมผมที่เป็นสารเคมี รวมทั้งเป็นผื่นคันขึ้นที่ใบหน้าและลำคอ

แรงจูงใจในการทำสีผมด้วยเทียนกิ่งของกลุ่มตัวอย่างมี 4 ประการ ดังนี้

1) ต้องการทำสีผมให้สวยเป็นเงางามและมีน้ำหนัก โดยใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่ไม่มีผลเสียต่อร่างกายหรือปลอดภัยกับสุขภาพ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอธิบายแรงจูงใจในประเด็นนี้ในการสนทนากลุ่มดังต่อไปนี้

“อยากทำสีผมด้วยเทียนกิ่งเพราะต้องการเพิ่มน้ำหนักให้เส้นผม และเชื่อว่าจะช่วยบำรุงรักษาเส้นผมด้วย”

“ต้องการใช้ยาซ่อมผมที่ทำจากธรรมชาติ หลีกเลียงสารเคมีเพราะไม่รู้ว่าจะทำให้เป็นมะเร็งหรือเปล่า”

“ใช้สารเคมีแล้วผมแห้ง เสีย ก็เลยอยากทดลองใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่ไม่มีสารเคมีดูบ้าง”

“เห็นตัวอย่างสีผมจากเพื่อนที่มีผมขาว เขาทำสีด้วยเทียนกิ่ง ผมดูสวยถูกใจ คุณเป็นธรรมชาติ ก็เลยอยากทดลองใช้ดูบ้างเพราะเริ่มมีผมขาวมากขึ้นแล้ว”

“เคยใช้สารเคมีซ่อมผม แต่เลิกใช้แล้ว อยากทดลองใช้เทียนกิ่งเป็นสมุนไพรที่น่าจะมีความปลอดภัยกับสุขภาพ”

“กลัวอันตรายจากสารเคมีในยาซ่อมผม ก็เลยสนใจใช้สารธรรมชาติซ่อมผม ไม่เกิดอันตรายต่อร่างกาย”

2) แพ้สารเคมีที่ใช้ทำสีผม แต่ต้องการทำให้สีผมสวย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอธิบายแรงจูงใจในประเด็นนี้ในการสนทนากลุ่มดังต่อไปนี้

“ใช้ยาซ่อมผมยี่ห้อ ก. มา 4 ปี เกิดอาการแพ้ มีผื่นขึ้น จึงหยุดใช้ก่อน และอยากทดลองใช้เทียนกิ่ง ไม่มีสารเคมี”

“ใช้ยาซ่อมผมยี่ห้อ ก. มา 4 ปี ขณะซ่อมผมจะแสบหนังศีรษะ แสบตาด้วย อยากทดลองใช้เทียนกิ่ง เพราะไม่มีสารเคมีเจือปน คงไม่มีอาการแสบ”

“เคยใช้เทียนกิ่งมาก่อน แล้วมาใช้ยาซ่อมผมยี่ห้อ ก. 2 ครั้ง รู้สึกคันแหม่นมาก และมีอาการแสบร้อนหนังศีรษะขณะซ่อมด้วย”

3) ต้องการหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีเนื่องจากมีโรคประจำตัว เช่น โรคมะเร็ง โรคตับอักเสบ โรคไตวาย เป็นต้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอธิบายแรงจูงใจในประเด็นนี้ในการสนทนากลุ่มดังต่อไปนี้

“มีผมขาวมาก แต่มีโรคประจำตัว อยากใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่ไม่มีสารเคมี เพราะไม่เป็นอันตรายต่อดับ โรคประจำตัวจะได้ไม่แย่ลง”

4) ต้องการหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีเนื่องจากใช้แล้วผมร่วง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอธิบายแรงจูงใจในประเด็นนี้ในการสนทนากลุ่มดังต่อไปนี้

“ใช้ยาซ่อมผมยี่ห้อ ข และ ค มาประมาณ 4 ปี แต่ช่วงหลังผมร่วง ผมบางลงเรื่อยๆ ไม่อยากหัวล้าน ก็เลยอยากทดลองใช้เทียนกิ่งทำสีผมดูบ้าง”

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อขั้นตอนในการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง

การศึกษาระดับความพึงพอใจต่อขั้นตอนในการทำสีผมด้วยเทียนกิ่งแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ความพึงพอใจในระยะเตรียมทำสีผม ระยะทำสีผม และระยะหลังทำสีผม ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ความพึงพอใจต่อขั้นตอนในการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง (n=35)

ความพึงพอใจต่อขั้นตอน	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
ระยะเตรียมทำสีผม			
1. การทำความสะอาดผมด้วยแชมพูที่มีฤทธิ์อ่อน	4.31	0.58	มาก
2. ความพร้อมของอุปกรณ์ในการทำสีผม	4.83	0.38	มากที่สุด
3. การป้องกันการเปื้อนของครีมเทียนกิ่ง	4.75	0.44	มากที่สุด
4. ปริมาณของครีมเทียนกิ่งมากพอในการทำสีผม	4.78	0.42	มากที่สุด
ระยะทำสีผม			
5. ความทั่วถึงในการป้ายครีมเทียนกิ่งบนเส้นผม	4.83	0.38	มากที่สุด
6. ความเรียบร้อยในการพันผ้าโพกศีรษะ	4.86	0.35	มากที่สุด
7. การทำความสะอาดรอบผ้าโพกศีรษะ	4.78	0.42	มากที่สุด
8. ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ทำสีผม	4.61	0.55	มากที่สุด
9. ความสุขสบายขณะหมักผม 3-5 ชม.	4.31	0.62	มาก
ระยะหลังทำสีผม			
10. ความง่ายในการล้างครีมเทียนกิ่งออกจากเส้นผม	3.94	0.86	ปานกลาง
11. ความสุขสบายภายหลังทำสีผม	4.64	0.49	มาก
ความพึงพอใจโดยรวม	4.69	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการทำสีผมด้วยเทียนกิ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) โดยมีความพึงพอใจในแต่ละระยะดังนี้

1. ความพึงพอใจในระยะเตรียมทำสีผม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อความพร้อมของอุปกรณ์ในการทำสีผม ความทั่วถึงในการป้ายครีมเทียนกิ่งบนเส้นผม ปริมาณของครีมเทียนกิ่งมากพอในการทำสีผม และการป้องกันการเปื้อนของครีมเทียนกิ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83, 4.83, 4.78, 4.75$) ส่วนการทำความสะอาดผมด้วยแชมพูที่มีฤทธิ์อ่อนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$)

2. ความพึงพอใจในระยะทำสีผม กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจต่อความเรียบร้อยในการพันผ้า โปกศีรษะ การทำความสะอาดรอบผ้าโปกศีรษะ และความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ทำสีผมคือ 3-5 ชั่วโมง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86, 4.78, 4.61$ ตามลำดับ) และมีความพึงพอใจในความสุขสบายขณะหมักผมทิ้งไว้ 3-5 ชั่วโมงอยู่ในระดับมาก

3. ความพึงพอใจในระยะหลังทำสีผม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อความสบายภายหลังจากทำสีผมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.64$) แต่พึงพอใจในความง่ายในการล้างครีมหักสีออกจากเส้นผมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.94$) เท่านั้น

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผมก่อนและหลังทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง

จากการศึกษาระดับความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผมก่อนทำสีผม และหลังทำสีผมครั้งที่ 1, 4 และครั้งที่ 8 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผมก่อนและหลังทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง (n=35)

ลำดับ	ความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผม	ก่อนทำสีผม			หลังทำสีผมครั้งที่ 1			หลังทำสีผมครั้งที่ 4			หลังทำสีผมครั้งที่ 8		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	สีผม	3.28	1.28	ปานกลาง	3.81	0.82	ปานกลาง	4.39	0.60	มาก	4.64	0.49	มากที่สุด
2	ความมันและเงางาม	3.22	1.27	ปานกลาง	3.89	0.78	ปานกลาง	4.42	0.55	มาก	4.61	0.55	มากที่สุด
3	ความมีน้ำหนัก	3.25	1.44	ปานกลาง	3.83	0.77	ปานกลาง	4.44	0.56	มาก	4.64	0.54	มากที่สุด
4	ไม่ประและ ไม่หักง่าย	3.33	1.35	ปานกลาง	3.83	0.94	ปานกลาง	4.47	0.61	มาก	4.56	0.61	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		3.27	1.34	ปานกลาง	3.84	0.83	ปานกลาง	4.43	0.58	มาก	4.61	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผมก่อนทำสีผมและหลังทำสีผมด้วยเทียนกิ่งครั้งที่ 1, 4 และครั้งที่ 8 ดังนี้

1. ก่อนทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง ความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) โดยมีความพึงพอใจต่อสีผม ความมันและความเงางามของเส้นผม ความมี

น้ำหนักของเส้นผม และความพึงพอใจต่อความไม่เปราะและไม่หักง่ายของเส้นผมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28, 3.22, 3.25, 3.33$ ตามลำดับ)

2. **หลังทำสีผมครั้งที่ 1** ความพึงพอใจหลังทำสีผมครั้งที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.84$) เช่นเดียวกับก่อนทำสีผม แต่ค่าเฉลี่ยสูงกว่า โดยความพึงพอใจต่อสีผม ความมันและความเงางามของเส้นผม ความมีน้ำหนักของเส้นผม และความพึงพอใจต่อความไม่เปราะและไม่หักง่ายของเส้นผมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.81, 3.89, 3.83, 3.83$ ตามลำดับ)

3. **หลังทำสีผมครั้งที่ 4** ความพึงพอใจหลังทำสีผมครั้งที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) โดยความพึงพอใจต่อสีผม ความมันและความเงางามของเส้นผม ความมีน้ำหนักของเส้นผม และความพึงพอใจต่อความไม่เปราะและไม่หักง่ายของเส้นผมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39, 4.42, 4.44, 4.47$ ตามลำดับ)

4. **หลังทำสีผมครั้งที่ 8** ความพึงพอใจหลังทำสีผมครั้งที่ 8 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) โดยความพึงพอใจต่อสีผม ความมันและความเงางามของเส้นผม ความมีน้ำหนักของเส้นผม และความพึงพอใจต่อความไม่เปราะและไม่หักง่ายของเส้นผมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64, 4.61, 4.64, 4.56$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผมก่อนและหลังทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง (n=35)

ความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผม	$\bar{X}$	S.D.	F-test	p-value
ก่อนทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง	3.27	1.34	18.427	.000
หลังทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง ครั้งที่ 1	3.84	0.83		
หลังทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง ครั้งที่ 4	4.43	0.58		
หลังทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง ครั้งที่ 8	4.61	0.55		

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผมก่อนทำสีผมและหลังทำสีผมด้วยเทียนกิ่งครั้งที่ 1, 4 และครั้งที่ 8 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผมก่อนทำสีผมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเรื่อยๆ หลังทำสีผมครั้งที่ 1, 4 และครั้งที่ 8 จากการทดสอบความแตกต่างรายคู่พบว่าความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผมก่อนทำสีผมและหลังทำสีผมครั้งที่ 4 และ 8 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผมหลังทำสีผมครั้งที่ 1 และหลังทำสีผมครั้งที่ 4 และ 8 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนความพึงพอใจก่อนทำสีผมและหลัง

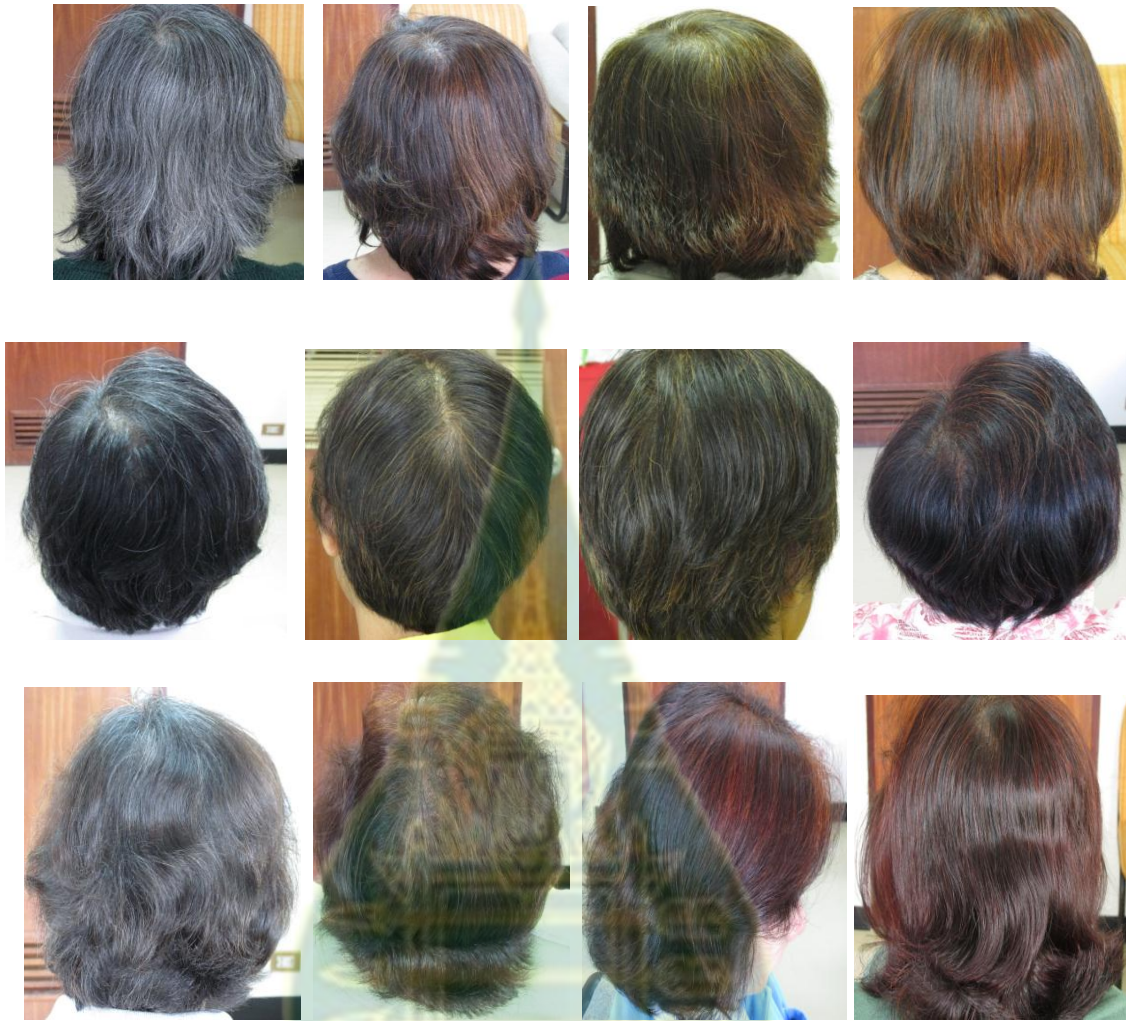
ทำสีผมครั้งที่ 1 กับความพึงพอใจในการทำสีผมครั้งที่ 3 และ 4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 สีผม สภาพเส้นผม และหนังศีรษะภายหลังการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง

1. **สีผมก่อนและภายหลังการทำสีด้วยเทียนกิ่ง** จากการสังเกตผมของกลุ่มตัวอย่างก่อนทำสีผมจะเป็นสีขาวสลับสีดำ ก่อนข้างด้านและแห้ง แต่ภายหลังทำสีผมพบว่า สีผมขาวที่ได้ขึ้นอยู่กับสภาพของเส้นผมของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน ส่วนใหญ่ผมส่วนที่เป็นสีขาวเป็นสีส้ม สีทอง สีน้ำตาลทอง สีน้ำตาลทองประกายแดงหรือสีแดงมะฮอกกะนี บางคนเป็นสีโค้กหรือ สีน้ำตาลเข้ม ส่วนโคนที่เป็นผมขาวสีจะอ่อนกว่า ส่วนผมสีดำเป็นสีดำอมน้ำตาลหรือสีน้ำตาลเข้ม โดยภาพรวมจะคล้ายกับไฮไลต์ผม และหลังทำสีผมครั้งแรก สีผมยังอ่อนอยู่ แต่หลังจากทำสีผมในครั้งที่ 4 ขึ้นไปสีผมจะเข้มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (ดังภาพที่ 4.1) และในวันแรกที่ทำสีผม สีจะอ่อน แต่หลังวันที่ 2 เป็นต้นไป สีผมก็จะเข้มมากขึ้น

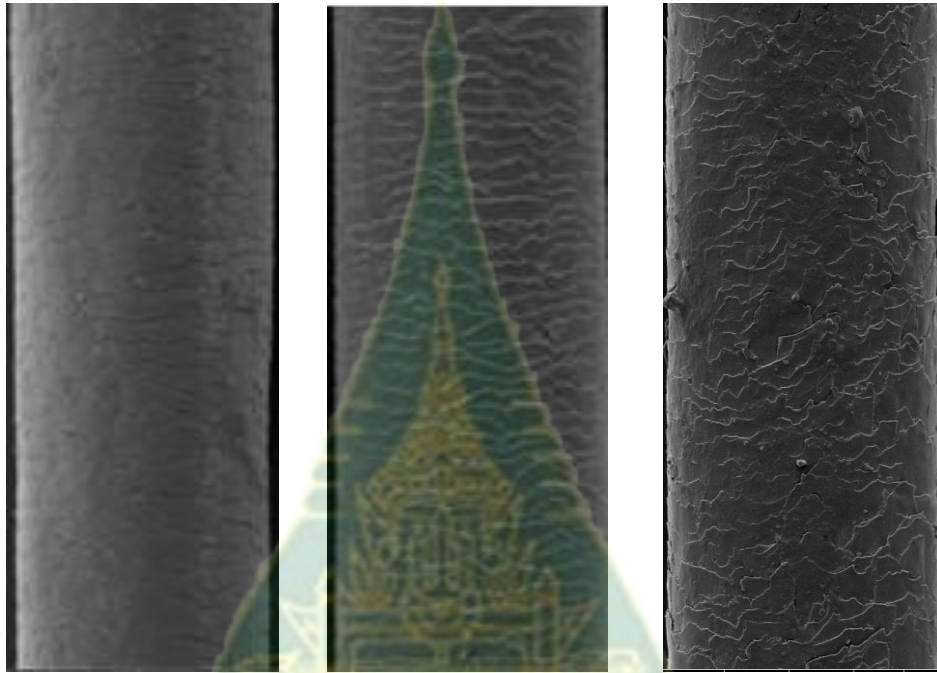
ก่อนทำสีผม   หลังทำสีครั้งที่ 1   หลังทำสีครั้งที่ 4   หลังทำสีครั้งที่ 8

ภาพที่ 4.1 สีผมของกลุ่มตัวอย่างก่อนทำสีผมและหลังทำสีผมครั้งที่ 1, 4 และครั้งที่ 8

2. สภาพเส้นผมภายหลังการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง จากการวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มมือบันทึกข้อมูลการทำสีผมด้วยเทียนกิ่งพบว่า ผมของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความนุ่มและเป็นเงางาม หลังจากหมักผมด้วยเทียนกิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับการสังเกตและการสัมผัสของผู้วิจัยพบว่า เส้นผมของกลุ่มตัวอย่างนุ่มขึ้น และมีความเงางามมากขึ้นทุกราย มีกลุ่มตัวอย่างเพียง 3 รายที่ภายหลังทำสีผมครั้งที่ 1-3 ผมกระด้างเล็กน้อย แต่หลังจากทำสีผมครั้งที่ 4 เป็นต้นไป ผมนุ่มขึ้น

3. สภาพเกล็ดผมชั้นนอกภายหลังการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง เมื่อนำเส้นผมก่อนทำสีผมและภายหลังทำสีผมด้วยเทียนกิ่งมาส่องด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนด้วยกำลังขยาย 500 เท่า พบว่า เกล็ดผมชั้นนอกของเส้นผม (hair cuticle) ที่ทำสีผมด้วยเทียนกิ่งยังอยู่ในสภาพเรียบร้อย เป็น

ระเบียบ ไม่ถูกทำลาย เหมือนกับเกล็ดผมชั้นนอกก่อนทำสีผม ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสภาพเกล็ดผมชั้นนอกของเส้นผมของผู้ที่ทำสีผมด้วยสารเคมีพบว่า เกล็ดผมชั้นนอกมีลักษณะที่บิดตลอดทั้งเส้น ดังแสดงในภาพที่ 4.2

(ก) ก่อนทำสีผม

(ข) หลังทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง

(ค) ทำสีผมด้วยสารเคมี

ภาพที่ 4.2 เนื้อชั้นนอกของเส้นผม (hair cortex) (ก) ก่อนทำสีผม (ข) หลังทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง และ (ค) ทำสีผมด้วยสารเคมี

4. สภาพหนังศีรษะภายหลังการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า หนังศีรษะของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทำสีผมด้วยเทียนกิ่งไม่แตกต่างกัน คือ หนังศีรษะสะอาด

ตอนที่ 5 อาการผิดปกติของสตรีผมขาวภายหลังการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง

สตรีผมขาวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่า ภายหลังการทำสีผมด้วยเทียนกิ่งมีอาการผิดปกติดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 อาการผิดปกติภายหลังทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง (n = 284 ครั้ง)

อาการผิดปกติภายหลังการทำสีผม	จำนวน	อุบัติการณ์ (ต่อ 100 ครั้ง)
● มีตุ่มคล้ายสิวขึ้นที่หนังศีรษะ 1 - 3 เม็ด (ครั้ง)	3	1.06
● มีอาการคันศีรษะเล็กน้อย (ครั้ง) (22 คน คัน 36 ครั้ง)	36	12.68

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ภายหลังการทำสีผม กลุ่มตัวอย่างมีอาการผิดปกติ 2 ลักษณะ ได้แก่ มีตุ่มคล้ายสิวขึ้นที่หนังศีรษะ 1-3 เม็ดและคันศีรษะเล็กน้อย โดยมีอุบัติการณ์ร้อยละ 1.06 และ 12.68 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ความถี่ในการเกิดอาการคันศีรษะ (n=22)

การเกิดอาการคันศีรษะ(จาก 8 ครั้ง)	คน	ร้อยละ
● มีอาการคันศีรษะ 1 ครั้ง	12	54.54
● มีอาการคันศีรษะ 2 ครั้ง	7	31.82
● มีอาการคันศีรษะมากกว่า 2 ครั้ง	3	13.64
รวม	22	100.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ในจำนวนผู้ที่มีอาการคันศีรษะ 22 คนนั้น ส่วนใหญ่มีอาการคันเพียง 1 ครั้ง (ร้อยละ 54.54) รองลงมา มีอาการคันศีรษะ 2 ครั้ง (ร้อยละ 31.82) ส่วนน้อยที่มีอาการคันศีรษะมากกว่า 2 ครั้ง (ร้อยละ 13.64 หรือ 3 ราย)

ในการศึกษาครั้งนี้ ไม่มีกลุ่มตัวอย่างรายใดที่มีอาการแพ้อย่างรุนแรง (มีผื่นขึ้นที่หนังศีรษะ เป็นปื้นหนา และไม่มีอาการบวมแดงที่หนังศีรษะและใบหน้า)

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาการคันหนังศีรษะและมีตุ่มเล็กๆ ขึ้น ภายหลังการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง อธิบายในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“หลังล้างครีมนเทียนกิ่งออกแล้ว มีอาการคันหนังหัวเล็กน้อยในครั้งแรก พอใช้น้ำยาไหลชโลมหัวแล้วก็หาย ในช่วงแรกๆ ใช้น้ำยาไหลชโลมหัวก่อนทำสีผม ช่วงหลังไม่ต้องใช้แล้ว ไม่คันอีกเลย”

“ทำสีผมครั้งแรก ล้างครีมนที่หมักผมออกด้วยน้ำสะอาดอย่างเดียว ยังไม่ได้สระผม ตั้งใจจะสระวันรุ่งขึ้น แต่คันหัว พอกลับไปสระผมก็หายคันเลย”

“หลังทำสีผม 1-2 วัน จะมีตุ่มคล้ายสิ่วขึ้นบริเวณท้ายทอย 2 - 3 ตุ่ม พอล้างและเช็ดให้แห้ง ก็หายไปเอง”

ตอนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคในการทำสีผมด้วยเทียนกิ่งและข้อเสนอแนะ

ปัญหาและอุปสรรคในการทำสีผมด้วยเทียนกิ่งและข้อเสนอแนะมีดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคจากการทำสีผมด้วยเทียนกิ่ง ปัญหาและอุปสรรคจากการทำสีผมด้วยเทียนกิ่งมีดังนี้

1.1 ด้านเวลาที่ใช้หมักผม การหมักผมด้วยเทียนกิ่งต้องใช้เวลาน้อย 3 ชั่วโมง ผมจึงจะติดสี ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่สะดวกในการปฏิบัติงานอื่น ทำกิจกรรมหรือไปติดต่อธุรกิจกับบุคคลภายนอก ดังคำอธิบายของกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“ระยะเวลาหมักผม 3 ชั่วโมงทำให้ไม่สะดวกเวลาไปติดต่อธุรกิจ ต้องใช้เวลาและวางแผนล่วงหน้า”

“หมักผมต้องใช้เวลานานถึง 3 ชั่วโมง บางครั้งไม่อยากทำงานอื่น รอให้ครบ 3 ชั่วโมง ล้างออกก่อน ค่อยทำงาน ถ้าหมักสัก 1 ชั่วโมง แล้วล้างออกได้ก็จะดีนะ”

“ใช้เวลาหมักนาน บางครั้งทำให้เป็นหวัดหากอยู่ในห้องปรับอากาศ”

1.2 ด้านการล้างครีมนเทียนกิ่งออก การล้างครีมนเทียนกิ่งออกค่อนข้างยากเพราะ ตามปกติทางโครงการให้หมักครีมนเทียนกิ่งไว้ประมาณ 3 ชั่วโมง แต่บางวันกลุ่มตัวอย่างทิ้งไว้นานกว่านั้น ครีมนหมักผมแห้งลง ทำให้เกิดอาการตึงหนังศีรษะ และล้างออกยาก ดังคำอธิบายของกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“ถ้าวันไหนหมักนานราว 5 ชั่วโมงจะตึงหนังหัว ครีมนที่หมักไว้จะแห้ง เวลาล้างออกต้องใช้น้ำล้างมากและใช้เวลาพอควรกว่าน้ำล้างจะใส”

“บางครั้งก็หมักไว้นานกว่า 3 ชั่วโมง เพราะคิดว่า ยิ่งหมักนาน สียิ่งติดดี แล้วสีก็น่าจะเข้มขึ้นด้วย แต่พอหมักไว้นานครีมนหมักผมจะแห้ง ล้างออกยาก ต้องใช้เวลามากขึ้น”

1.3 ด้านสีผม กลุ่มตัวอย่างพบว่า เมื่อล้างครีมนเทียนกิ่งออกแล้ว เส้นผมบริเวณหน้าใบหูยังมีสีขาวอยู่ ดังคำอธิบายของกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“เส้นผมบริเวณข้างหูยังมีบางส่วนที่ยังขาวอยู่”

“เส้นผมบริเวณหน้าใบหูสีอ่อน”

2. ข้อเสนอแนะในการทำสัสมด้วยเทียนกิ่ง กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ด้านเวลาที่ใช้หมักผม กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะให้ลดเวลาในการหมักผมลง เพื่อให้สามารถไปทำกิจกรรมอื่นๆ ได้ ดังคำอธิบายของกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“การหมักผมไม่ควรเกิน 3 ชั่วโมง ควรลดเวลาการหมักผมลง”

2.2 ด้านการล้างครีมหักผมออก การล้างครีมหักผมออกยากหากทิ้งไว้เกิน 3 ชั่วโมง ดังนั้นจึงต้องล้างออกตรงตามเวลากำหนด

2.3 ด้านสัสม เนื่องจากเมื่อล้างครีมหักผมออกแล้ว มักพบว่า ผมบริเวณหน้าใบหูไม่ค่อยดีสี จึงควรป้ายครีมหักผมบริเวณนี้ให้มากขึ้นกว่าเดิม

2.4 ด้านช่วงเวลาในการหมักผม เนื่องจากทางโครงการนี้ให้บริการหมักผมด้วยเทียนกิ่งในวันราชการช่วงหลังเลิกงาน (เวลา 16.00-18.00 น.) และในวันเสาร์ตลอดทั้งวัน กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งมาหมักผมหลังเลิกงาน แต่มีบางรายเห็นว่า การหมักผมช่วงเย็นทำให้ต้องสระผมกลางคืน ซึ่งทำให้ผมเปียกและนอนหลับไม่สนิท ดังคำอธิบายของกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“ไม่ควรหมักผมตอนเย็นหรือเวลาช่วงการทำในเวลาเลิกงานไม่ค่อยสะดวกต้องรีบกลับบ้านเวลาหมักช่วงเย็น ทำให้ต้องสระผมช่วงกลางคืน ซึ่งเป็นเวลาเข้านอน ง่วงมาก ไม่อยากสระผม เพราะผมเปียก นอนหลับไม่สนิทเกรงว่าจะเปียกหมอน ตื่นมาช่วงเช้าฝ้ากระดาดคิดผม”

ตอนที่ 7 ประสิทธิภาพในการทำสัสมด้วยเทียนกิ่ง

จากเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพในการทำสัสมด้วยเทียนกิ่ง 5 ประการ ได้แก่ 1) ความพึงพอใจในขั้นตอนการทำสัสมด้วยเทียนกิ่งมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 4 คะแนน 2) ความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผมมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 4 คะแนน (2.1 ผมขาวเปลี่ยนเป็นสีทองหรือน้ำตาลแดง ส่วนผมสีดำยังคงเดิม และ 2.2 มีสภาพเส้นผมเป็นมัน มีเงางาม ไม่แห้งและไม่เปราะ) และ 3) อาการผิปกผิดปกติหลังการทำสัสม (3.1 ไม่มีอาการคันหรือมีอาการคันเกิดขึ้น ไม่เกิน 2 ครั้ง จาก 8 ครั้งที่ทำสัสม และ 3.2 ไม่มีอาการแพ้อย่างรุนแรงเกิดขึ้นเลย) และได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 สรุปประสิทธิผลในการทำสัปดาห์ด้วยเทียนกิ่ง(n=35)

ลำดับ	ตัวชี้วัด	จำนวน	ร้อยละ
1	ความพึงพอใจในขั้นตอนการทำสัปดาห์ (ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 4 คะแนน)	35	100.00
2	ความพึงพอใจต่อสัปดาห์: ผมขาวเปลี่ยนเป็นสีทอง/น้ำตาล แดง ผมสีค้ำยั้งคงเดิม (ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 4 คะแนน)	35	100.00
3	ความพึงพอใจต่อสภาพเส้นผม: เป็นมัน มีเงางาม ไม่แห้ง และไม่เปราะ (ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 4 คะแนน)	35	100.00
4	ไม่มีอาการแพ้อย่างรุนแรงเกิดขึ้นเลย	35	100.00
5	ไม่มีอาการคันหนังศีรษะหรือมีอาการคันเกิดขึ้นไม่เกิน 2 ครั้ง จาก 8 ครั้งที่ทำสัปดาห์	32	91.43
สรุปการทำสัปดาห์ด้วยเทียนกิ่งได้ผลดี		32	91.43

จากตารางที่ 4.7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในขั้นตอนการทำสัปดาห์ สัปดาห์สภาพเส้นผมเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 4 คะแนนทุกราย (ค่าต่ำสุด 4 คะแนน ค่าสูงสุด 5 คะแนน) หรือร้อยละ 100 และไม่มีรายใดเกิดอาการแพ้อย่างรุนแรง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีอาการคันหนังศีรษะหรือมีอาการคันเกิดขึ้นไม่เกิน 2 ครั้ง จาก 8 ครั้งที่ทำสัปดาห์มีร้อยละ 91.43 โดยสรุปการทำสัปดาห์ด้วยเทียนกิ่งในการศึกษาครั้งนี้มีประสิทธิผลร้อยละ 91.43